

ΙΔΡΥΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ
FOUNDATION FOR ECONOMIC & INDUSTRIAL RESEARCH

Τ. Καρατάση 11, 117 42 Αθήνα, Τηλ.: 210 92 11 200-10, Fax: 210 92 33 977
11 T. Karatasi, 117 42 Athens, Greece, Tel.: +30-210-92 11 200-10, Fax: +30-210-92 33 977

ΘΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΙΟΒΕ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

ΙΟΥΝΙΟΣ 2009

Το κείμενο αυτό παρουσιάστηκε σε δημόσια εκδήλωση του ΙΟΒΕ με τίτλο «Προκλήσεις της Οικονομικής Πολιτικής» στις 29 Ιουνίου 2009.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Οι «ΘΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΙΟΒΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ» που παρουσιάζονται σ' αυτό το τεύχος προτείνονται ως αφετηρία προβληματισμού για τις επιλογές της οικονομικής πολιτικής σε μια δύσκολη περίοδο διεθνούς κρίσης.

Η ελληνική οικονομία επηρεάζεται άμεσα από την κρίση αυτή, η οποία, πέραν των βραχυχρόνιων επιπτώσεων, αναδεικνύει και ρίχνει νέο φως στα χρόνια προβλήματα της ελληνικής οικονομίας, που όλοι μιν γνωρίζαμε ότι υπάρχουν, αλλά διστάσαμε να αντιμετωπίσουμε αποτελεσματικά.

Οι θέσεις που παρουσιάζονται εδώ στηρίζονται στο ευρύ μελετητικό έργο του ΙΟΒΕ, το οποίο τα τελευταία χρόνια είχε επικεντρωθεί στα ζητήματα των διαρθρωτικών αδυναμιών και στη διαμόρφωση προτάσεων πολιτικής για την υπέρβαση τους. Με αφετηρία τις επεξεργασίες αυτές, εξειδικεύονται σήμερα, με βάση τα νέα δεδομένα, μια σειρά προτάσεων οικονομικής πολιτικής που αν εφαρμοσθούν με συνέπεια και συνέχεια θα μπορούσαν να συμβάλουν αφενός στην άμβλυνση των συνεπειών της κρίσης και αφετέρου στη δημιουργία συνθηκών ανάκαμψης και ταχύτερης ανόδου της ελληνικής οικονομίας στο άμεσο μέλλον.

Στην παρούσα μορφή τους οι θέσεις διαμορφώθηκαν μέσα από μια διαδικασία ανταλλαγής απόψεων εκπροσώπων της οικονομικής ζωής, της ακαδημαϊκής κοινότητας και του πολιτικού κόσμου, οι οποίοι ανταποκρινόμενοι στην πρόσκληση του Ιδρύματος μετείχαν σε ολιγομελείς ομάδες εργασίας που προσέγγισαν τις σημαντικότερες πλευρές του ζητήματος. Οι συζητήσεις που έγιναν, με βάση εισηγήσεις της ερευνητικής ομάδας του ΙΟΒΕ, ήταν ιδιαίτερα γόνιμες και είναι αξιοσημείωτο ότι οι προτάσεις που κατατέθηκαν αντανακλούσαν μια ευρεία σύγκλιση απόψεων για το τι πρέπει να γίνει και πώς.

Αυτοί που συμμετείχαν στις ομάδες εργασίας προσέφεραν πολύτιμη βοήθεια στο ΙΟΒΕ και είχαν καθοριστική συμβολή στην επιλογή των προτάσεων πολιτικής που περιλαμβάνονται σ' αυτό το κείμενο. Για τη συμβολή τους αυτή, το ΙΟΒΕ τους ευχαριστεί θερμά. Είναι βέβαια αυτονόητο ότι η ευθύνη για το τελικό κείμενο βαρύνει αποκλειστικά το ΙΟΒΕ και οι θέσεις που παρουσιάζονται εδώ δεν δεσμεύουν προσωπικά κανέναν από τους συμμετέχοντες στις ομάδες εργασίας.

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΟΜΑΔΑ ΙΟΒΕ

Ιωαννίδης Σταύρος
Πολίτης Τάκης
Ράπανος Βασίλης

Στουρνάρας Γιάννης
Τσακανίκας Άγγελος
Χατζηχρήστου Στελίνα

ΟΜΑΔΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Αλογοσκούφης	Γιώργος	Μόσχος	Δημήτρης
Αναλυτής	Νίκος	Μπήτρος	Γιώργος
Ανδρικόπουλος	Ανδρέας	Μπούμη	Ανδρονίκη
Βέπτας	Νικόλαος	Μπουτάρης	Κωνσταντίνος
Βουρλούμης	Παναγιώτης	Μυλωνάς	Γεώργιος
Γιαννίσης	Τάσος	Μυλωνάς	Παύλος
Γκόρτσος	Χρήστος	Μωϋσής	Ραφαήλ
Δεβλέτογλου	Αλέξανδρος	Παλαιοκρασάς	Νικόλαος
Εμπέογλου	Νίκος	Παναγόπουλος	Γιάννης
Ζανιάς	Γιώργος	Πανταλάκης	Θεόδωρος
Καλογήρου	Γιάννης	Παντελιάδης	Στέφανος
Κανελλόπουλος	Ανδρέας	Παπαλεξόπουλος	Δημήτρης
Καραμούζης	Νικόλαος	Παπαλεξόπουλος	Θεόδωρος
Κολλίντζας	Τρύφων	Παπαντωνίου	Γιάννος
Κορρές	Αλκης	Πατσουράτης	Βασίλης
Κορτέσης	Μιχαήλ	Πετρόπουλος	Κώστας
Κρητικός	Ιωάννης	Πεχλιβανίδης	Ιωάννης
Κυριαζής	Χάρης	Σουλιώτης	Κυριάκος
Κυριακόπουλος	Οδυσσέας	Ταμβακάκης	Απόστολος
Λαμπρινόπουλος	Κωνσταντίνος	Τάνες	Μηνάς
Λάσκαρις	Παύλος	Τραυλός	Νικόλαος
Λουρή	Ελένη	Τραυλός	Σπύρος
Μακρυδάκης	Σπύρος	Φέσσας	Θεόδωρος
Μάνος	Στέφανος	Φιλιππίδης	Άγγελος
Μανωλάς	Γιώργος	Χαρδούβελης	Γκίκας
Μαρούλης	Δημήτρης	Χαριτάκης	Νίκος
Μασουράκης	Μιχαήλ	Χατζηανδρέου	Εύη
Μέργος	Γεώργιος	Χριστοδουλάκης	Νίκος

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η διεθνής οικονομική κρίση και η ελληνική οικονομία

Η διεθνής οικονομική κρίση, η μεγαλύτερη από το 1929 μέχρι σήμερα, έχει σημαντικές επιπτώσεις σε όλους τους τομείς της οικονομικής δραστηριότητας. Παρά το γεγονός ότι έχουν εμφανιστεί οι πρώτες ενδείξεις βελτίωσης στο οικονομικό κλίμα, στο πρώτο τρίμηνο του τρέχοντος έτους υπήρξε συρρίκνωση του ΑΕΠ της Ευρωζώνης κατά 4,8% σε σχέση με το πρώτο τρίμηνο του 2008.

Ειδικά για την Ελλάδα, η αξιολόγηση των επιπτώσεων της διεθνούς οικονομικής κρίσης οδηγεί στις ακόλουθες έξι διαπιστώσεις:

1. **Οι άμεσες επιπτώσεις στην Ελλάδα υπήρξαν ηπιότερες σε σύγκριση με εκείνες στις περισσότερες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης:** Οι ρυθμοί ταχείας ανάπτυξης των προηγούμενων ετών αλλά και ορισμένες δομικές αδυναμίες της ελληνικής οικονομίας, όπως η εσωστρέφεια (σχετικά μικρό ποσοστό διεθνούς εμπορίου στο ΑΕΠ) και η προσανατολισμένη στην εγχώρια αγορά παραγωγή, ο μεγάλος Δημόσιος Τομέας και ο σχετικά συντηρητικός τραπεζικός κλάδος, λειτούργησαν ως αναχώματα και επιβράδυναν ή ανέκοψαν τη διείσδυση των συμπτωμάτων της κρίσης. Έτσι, η Ελλάδα εμφάνισε θετική μεταβολή του ΑΕΠ το πρώτο τρίμηνο του 2009 (+0,3%), η μόνη μαζί με την Κύπρο από όλες τις χώρες της Ευρωζώνης, ενώ είναι πλέον πιθανό, σε συνάρτηση πάντα με τις διεθνείς εξελίξεις, να εμφανίσει μηδενική ή και οριακά θετική μεταβολή του ΑΕΠ το 2009, κυρίως λόγω της αναμενόμενης βελτίωσης στο έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών, της διατήρησης του ρυθμού μεταβολής της συνολικής κατανάλωσης σε θετικό επίπεδο, και της επιτάχυνσης του ρυθμού εκτέλεσης του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων.

2. **Η κρίση ανέδειξε όμως τα χρόνια προβλήματα του τρέχοντος αναπτυξιακού προτύπου της ελληνικής οικονομίας**, τόσο τα βασικά αίτια, που είναι κυρίως η χαμηλή ανταγωνιστικότητα, η χαμηλή ένταση ανταγωνισμού στις αγορές, η αναποτελεσματική λειτουργία του Δημόσιου Τομέα, το μη βιώσιμο ασφαλιστικό σύστημα, όσο και τις συνέπειες των παραπάνω, που είναι τα συνεχή δημοσιονομικά ελλείμματα, το υψηλό δημόσιο χρέος, το υψηλό έλλειμμα ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών, το χαμηλό ποσοστό απασχόλησης και το δυσμενές επιχειρηματικό περιβάλλον.
3. **Επίσης, η έστω και συγκριτικά μικρότερη επίδραση της διεθνούς κρίσης στην ελληνική οικονομία είχε, παρά ταύτα, μεγάλη επίπτωση στις προσδοκίες** τόσο των καταναλωτών όσο και των επιχειρήσεων, με αποτέλεσμα την κατακρήμνιση του οικονομικού κλίματος και γενικευμένη κρίση εμπιστοσύνης.
4. Η κρίση κάνει **ιδιαίτερα αισθητό στην Ελλάδα το γενικό περιορισμό διαθέσιμων κεφαλαίων**, γεγονός που: α) περιορίζει τις δυνατότητες δανεισμού του Δημοσίου και αυξάνει το κόστος του, β) δημιουργεί προβλήματα στο χρηματοπιστωτικό σύστημα, με άμεσο αντίκτυπο στην επάρκεια και το κόστος δανειακών κεφαλαίων για την παραγωγή.
5. **Το ελληνικό χρηματοπιστωτικό σύστημα φαίνεται ότι επηρεάστηκε από την κρίση σε μικρότερο βαθμό** απ' ό,τι σε πολλές άλλες χώρες-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κυρίως διότι είχε μικρή έκθεση σε «τοξικά» περιουσιακά στοιχεία. Όμως, οι δευτερογενείς κίνδυνοι, που συνδέονται με τη στασιμότητα της οικονομίας και την έκθεση των τραπεζών σε χώρες της ευρύτερης περιοχής με εύθραυστες οικονομίες και συναλλαγματικές ισοτιμίες, παραμένουν.
6. **Η διεθνής κρίση, παρά τις σχετικά ήπιες άμεσες επιπτώσεις στην ελληνική οικονομία, έχει έντονα αρνητικές μακροπρόθεσμες επιπτώσεις.** Αναδεικνύοντας και αποκαλύπτοντας τα προβλήματα του

τρέχοντος αναπτυξιακού προτύπου, έθεσε υπό αμφισβήτηση τη βιωσιμότητα του. Μια βασική συνέπεια αυτού του γεγονότος είναι η δραματική αύξηση του κόστους δανεισμού του ελληνικού δημοσίου. Η διαφορά της απόδοσης του δεκαετούς ομολόγου του ελληνικού δημοσίου από το αντίστοιχο γερμανικό τον Ιούνιο του τρέχοντος έτους ήταν περίπου 2 εκατοστιαίες μονάδες βάσης, «κλειδώνοντας» και μεταφέροντας στο μέλλον δυσαναλόγως υψηλό κόστος αποπληρωμής τόκων. Από μια άλλη οπτική γωνία, η ελληνική οικονομία εισήλθε στη διεθνή κρίση με ένα υψηλό ποσοστό εξάρτησης των αναγκών της σε κεφάλαια (κυρίως αναγκών του δημοσίου αλλά και των τραπεζών) από το εξωτερικό. Οι ανάγκες αυτές καλύπτονται μεν, αλλά με υψηλό κόστος δανεισμού, μεταφέροντας έτσι στο μέλλον το βάρος της διατήρησης σήμερα του επιπέδου της συνολικής ζήτησης στην οικονομία.

Οι παραπάνω διαπιστώσεις για τις σημαντικότερες πλευρές της κρίσης προδιαγράφουν βραχυπρόθεσμες μεσοπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες παρεμβάσεις και μέτρα που θα συνέβαλαν στην υπέρβασή της. Στην παρούσα φάση, ίσως αντιταχθεί η άποψη ότι πρέπει να προταχθούν οι βραχυπρόθεσμες αναγκαιότητες που συνδέονται αμεσότερα με την κρίση. Όμως, στη δημοσιονομική κατάσταση που βρίσκεται η ελληνική οικονομία σήμερα, οι διαθέσιμες πυροσβεστικές, βραχυπρόθεσμες παρεμβάσεις είναι αφενός λίγες και αφετέρου αμφίβολης αποτελεσματικότητας, ενώ, όπως ήδη ειπώθηκε, μεταφέρουν υψηλό κόστος στο μέλλον. Αντιθέτως, η ταυτόχρονη λήψη (α) λελογισμένων μέτρων δημοσιονομικής σταθεροποίησης και (β) μέτρων διαρθρωτικής προσαρμογής που αφενός ενισχύουν την ανταγωνιστικότητα και αφετέρου είναι συνεπή με την αναγκαία προσαρμογή του αναπτυξιακού προτύπου, είναι πολύ πιθανόν να μειώσουν το κόστος δανεισμού του δημοσίου λόγω της αύξησης της αξιοπιστίας της οικονομικής πολιτικής, και να λειτουργήσουν, αν όχι επεκτατικά, τουλάχιστον ουδέτερα στο προϊόν και την απασχόληση. **Η κρίση μπορεί να αντιμετωπισθεί μόνο με ένα σύνολο μέτρων και παρεμβάσεων που θα εντάσσονται σε μεσο-μακροχρόνιο**

σχεδιασμό ανασυγκρότησης της ελληνικής οικονομίας πάνω σε νέες βάσεις. Οι προτάσεις που περιλαμβάνονται εδώ εντάσσονται σ' αυτή τη λογική και περιλαμβάνουν:

1. **Άμεσα μέτρα που αντιμετωπίζουν τις ορατές συνέπειες της κρίσης και πείθουν τόσο τις διεθνείς αγορές, όσο και τους φορείς της ελληνικής οικονομίας** ότι η οικονομική πολιτική αίρεται στο ύψος των περιστάσεων, εγκαταλείπει τις ανακολουθίες του παρελθόντος, αφήνει κατά μέρος το πολιτικό κόστος και εισέρχεται σε μια νέα, σταθερή πορεία με βάση τις ανάγκες της οικονομίας και της κοινωνίας.
2. **Διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις** που έχουν μεν κατά κόρον επισημανθεί, αλλά δεν έχουν προχωρήσει.
3. **Βαθιές τομές στους μηχανισμούς εφαρμογής των μέτρων**, κυρίως στον τρόπο λειτουργίας της Δημόσιας Διοίκησης, που θα παρέχουν απτές διασφαλίσεις ότι οι πολιτικές που θα αποφασισθούν θα εφαρμοσθούν με συνέπεια. Ο στόχος αυτός είναι εξίσου σημαντικός με τους προηγούμενους, καθώς η εμπειρία δείχνει ότι σωστά μέτρα που εξαγγέλλονται δεν υλοποιούνται τελικώς, επειδή οι μηχανισμοί στους οποίους ανατίθεται η εφαρμογή τους είναι ανεπαρκείς.
Για την επίτευξη των παραπάνω στόχων, δηλαδή, την αποκατάσταση της εμπιστοσύνης, την προώθηση των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων και την εξασφάλιση της συνεπούς εφαρμογής των αποφάσεων που λαμβάνονται, το IOBE προτείνει μια σειρά από παρεμβάσεις που στοχεύουν ειδικότερα:
  - A. Στη Δημοσιονομική Προσαρμογή με επιμέρους μέτρα που αφορούν τόσο το σκέλος των δαπανών όσο και των εσόδων.
  - B. Στην Εμπέδωση Υγιούς Χρηματοπιστωτικού Συστήματος.
  - Γ. Στην Ενίσχυση της Ανταγωνιστικότητας.

ΜΕΤΡΑ ΚΑΙ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

1. Δημοσιονομική Προσαρμογή

Με σημείο εκκίνησης την εκτίμηση ότι η δημοσιονομική προσαρμογή αποτελεί την υπ' αριθμόν ένα προτεραιότητα της οικονομικής πολιτικής, προτείνονται μέτρα περιορισμού των δαπανών και διεύρυνσης των εσόδων. Λόγω του μεγέθους της αναγκασίας, σύμφωνα με εκτιμήσεις του ΙΟΒΕ, δημοσιονομικής προσαρμογής, ο απαιτούμενος ρεαλιστικά χρονικός ορίζοντας εκτείνεται πέραν της διετίας.

Η δημοσιονομική προσαρμογή πρέπει να πραγματοποιηθεί κατά σειράν σπουδαιότητας, πρώτον, μέσω της συγκράτησης των δαπανών της Κεντρικής Διοίκησης και όλων των οργανισμών που άμεσα ή έμμεσα επιβαρύνουν τις δημόσιες δαπάνες, καθώς και μέσω του περιορισμού της φοροδιαφυγής και της φοροαποφυγής, δεύτερον, μέσω της φορολόγησης των εισοδημάτων, ανεξαρτήτως πηγής, με βάση τη φορολογική κλίμακα και τρίτον, μέσω της αύξησης ορισμένων ειδικών φόρων κατανάλωσης. Πρέπει εδώ να τονιστεί ότι, με βάση την εμπειρία των περισσότερων χωρών-μελών που ΟΟΣΑ, η δημοσιονομική προσαρμογή έχει μεγαλύτερες πιθανότητες επιτυχίας όταν στηρίζεται κατά κύριο λόγο στη συγκράτηση των δαπανών.

Στο πλαίσιο αυτό προτείνονται:

Για την περιστολή των δαπανών:

- Ενοποίηση Λογιστικών και Πληροφοριακών Συστημάτων: Το ελληνικό δημόσιο σήμερα λειτουργεί χωρίς ενοποιημένα λογιστικά και πληροφοριακά συστήματα. Θα ήταν δυνατόν μια μεγάλη εταιρεία, π.χ. μια πολυεθνική εταιρεία, να λειτουργήσει με τον τρόπο αυτό; Προφανώς όχι. Και όμως, στο ελληνικό δημόσιο τα παραδείγματα αφθονούν. Για παράδειγμα τα 130

Νοσοκομεία του ΕΣΥ δεν ελέγχονται κεντρικά, με ενιαίο λογιστικό και πληροφοριακό σύστημα από το Υπουργείο Υγείας, ενώ στο Υπουργείο Εθνικής Άμυνας υπάρχουν τρία διαφορετικά μισθολογικά και λογιστικά κέντρα, ένα για κάθε Όπλο. Με τον τρόπο αυτό δεν υπάρχει κεντρικός έλεγχος των δαπανών, δεν υπάρχει μέτρο σύγκρισης (π.χ. συνταγογράφηση ποσότητας φαρμάκων ανά ασθενή), με αποτέλεσμα να υπάρχει αλματώδης αύξησή τους.

Πολλές χώρες, ιδιαίτερα της Ε.Ε., εφαρμόζουν ήδη ενοποιημένα λογιστικά συστήματα, τα οποία καλύπτουν λειτουργίες όπως: κατάρτιση και εκτέλεση προϋπολογισμού, έλεγχος διαχείρισης πληρωμών, γενική λογιστική. Όλες οι συναλλαγές και οι έλεγχοι γίνονται μέσω του πληροφορικού συστήματος και ουδεμία χειρόγραφη συναλλαγή επιτρέπεται εκτός συστήματος πλην εξαιρετικών περιπτώσεων.

- Ουσιαστικοί έλεγχοι δαπανών σε όλο το εύρος του δημόσιου τομέα: είναι γνωστό ότι οι έλεγχοι που γίνονται από το Γενικό Λογιστήριο και το Ελεγκτικό Συνέδριο είναι μόνο έλεγχοι νομιμότητας, και δεν ασχολούνται με το αν οι δαπάνες του Δημοσίου έχουν το προσδοκώμενο αποτέλεσμα, αν έχουν γίνει υπερβάσεις και πώς δικαιολογούνται, κ.ο.κ. Επιπλέον οι έλεγχοι αυτοί δεν αφορούν μια σειρά από δαπάνες όπως π.χ. μισθοδοσία, συντάξεις, κ.α. Το IOBE προτείνει την έναρξη της διαδικασίας ουσιαστικών ελέγχων, όπως έχει αναλυθεί σε σχετική έκθεσή του (2007) για τον Προϋπολογισμό. Οι έλεγχοι θα διενεργούνται από ελεγκτές του Υπουργείου Οικονομικών. Οι έλεγχοι αυτοί θα πραγματοποιούνται σε όλους τους φορείς του Δημοσίου, όπως ΟΤΑ, φορείς κοινωνικής ασφάλισης, νοσοκομεία, κ.λ.π. Αν δεν επαρκεί το εξειδικευμένο προσωπικό στο Δημόσιο, τότε η εργασία αυτή μπορεί να ανατεθεί σε ορκωτούς ελεγκτές.
- Έλεγχος των δαπανών Υγείας. Το IOBE προτείνει ένα πιλοτικό πλέγμα δράσεων, άμεσων και μεσοπρόθεσμων, σε δέκα μεγάλα Νοσηλευτικά Ιδρύματα, ως ακολούθως:

- Ολοκληρωμένος οικονομικός –λογιστικός έλεγχος, πλήρης απογραφή ειδών με αναλυτική καταγραφή περιουσιακών στοιχείων, με σκοπό την ολοκλήρωση αρχικού ισολογισμού από άρτια εκπαιδευμένους και έμπειρους ελεγκτές διεθνών εξειδικευμένων οίκων, αρχικά σε δέκα μεγάλα Νοσηλευτικά Ιδρύματα (Αθήνα-Θεσσαλονίκη-Πάτρα-Δωδεκάνησα), με ταυτόχρονη εξειδίκευση του στελεχιακού δυναμικού του Υπουργείου Υγείας σε όλες τις φάσεις του Εσωτερικού Ελέγχου.
- Πλήρης ενσωμάτωση της διαδικασίας ηλεκτρονικού διαγωνισμού (e-tendering) ως μεθόδου εκτέλεσης διαγωνισμών.
- Διαμόρφωση συστημάτων αποζημίωσης των Νοσηλευτικών Ιδρυμάτων με βάση διαγνωστικές κατηγορίες (Diagnostic Related Groups-DRG).
- Σε πιο μεσοπρόθεσμο επίπεδο (διάρκεια δράσης 20 μήνες), τα δέκα Νοσηλευτικά Ιδρύματα θα προχωρήσουν υπό επίβλεψη σε:
  - (α) διαμόρφωση εφαρμογών συστημάτων ελέγχου και παρακολούθησης χρήσης αναλώσιμου και υγειονομικού υλικού, με σκοπό τη δημιουργία βασικών πινάκων συντελεστών χρήσης ανά είδος περιστατικού. Οι πίνακες θα κατατεθούν εντός 16μήνου στο Υπουργείο Υγείας, το οποίο μετά από επεξεργασία θα αντλήσει πορίσματα κατανάλωσης.
  - (β) ενσωμάτωση συστημάτων και εφαρμογών για τη βελτιστοποίηση της χρήσης και αποθήκευσης όλων των ειδών αναλωσίμων (Υγειονομικό, Ξενοδοχειακό, Τεχνικό, Διοικητικό κ.α.).
  - (γ) ανασχεδιασμό των λειτουργικών τους διαδικασιών.
  - (δ) κατάργηση των ακατάλληλων κανονισμών που περιορίζουν την λειτουργικότητα των Νοσηλευτικών Ιδρυμάτων.
- Έλεγχος των δαπανών του συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης
  - Θέσπιση του ακόλουθου κανόνα βιωσιμότητας (σταδιακή προσαρμογή του μέσου ποσοστού αναπλήρωσης): σε κάθε ένα από τα 13 Ταμεία, το ποσοστό μεταβολής της μέσης σύνταξης θα πρέπει να υπολείπεται του ποσοστού μεταβολής του αντίστοιχου μέσου μισθού τουλάχιστον κατά 1,5% περίπου (όσο δηλαδή η επιδείνωση του ποσοστού εξάρτησης των

- ηλικιωμένων από τον ενεργό πληθυσμό, αφού αφαιρεθεί η αύξηση της απασχόλησης).
- Σταδιακή εξομείωση των αναλογιστικών παραμέτρων όλων των Ταμείων με αυτές του ΙΚΑ.
  - Έλεγχος των Αμυντικών Δαπανών
    - Συγχώνευση μονάδων, ενοποίηση των κέντρων εκπαίδευσης, αναδιάρθρωση της διοικητικής δομής με την ενίσχυση των μάχιμων μονάδων και τη δραστική μείωση της δύναμης των επιτελικών φορέων.
    - Ριζικός ανασχηματισμός της τεχνικοεφοδιαστικής αλυσίδας με τη δημιουργία κοινών διακλαδικών υποδομών υποστήριξης και μέριμνας, τη μείωση των αποθεμάτων, την υιοθέτηση νέων σύγχρονων μεθόδων και διαδικασιών προμήθειας, καθώς και την εφαρμογή διακλαδικού πληροφοριακού συστήματος εφοδιαστικής αλυσίδας (defense hub).
    - Αναδιάρθρωση του διοικητικού μηχανισμού του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας, ειδικότερα των υπηρεσιών διαχείρισης, με την ενίσχυση της διακλαδικότητας και την εφαρμογή συστήματος διοικητικής λογιστικής κοστολόγησης.
    - Επαναπροσδιορισμός της πολιτικής εξοπλισμών, με κύρια έμφαση στην κάλυψη των κενών που προκύπτουν από την εξάντληση του ορίου ζωής συστημάτων και την παλαιότητα τους, τη σταθεροποίηση των δαπανών μέσω της ενίσχυσης της αποτελεσματικότητας των διαδικασιών προμηθειών και την εφαρμογή συστήματος διαχείρισης κύκλου ζωής των οπλικών συστημάτων.
  - Λεπτομερής καταγραφή όλων των επιχειρήσεων, φορέων και οργανισμών που απορροφούν δημόσιους πόρους, συγχώνευση όσων έχουν ομοειδές αντικείμενο (π.χ. ΚΕΔ, Τουριστικά Ακίνητα, Ολυμπιακά Ακίνητα) και κατάργηση όσων δεν λειτουργούν αποτελεσματικά ή δεν εξυπηρετούν αμιγώς κοινωνικούς στόχους. (Το IOBE έχει ήδη προχωρήσει σε σχετική καταγραφή).

- Επαναξιολόγηση όλων των δαπανών του Προϋπολογισμού του 2009 και ανακατανομή τους με περιορισμό των καταναλωτικών δαπανών και αύξηση των επενδυτικών. Περιορισμός των επιδομάτων από τους Ειδικούς Λογαριασμούς του ΥΠΟΙΟ, ΥΠΑΝ, ΥΠΕΧΩΔΕ, κ.λπ.
- Άμεση προώθηση των έργων υποδομής, για τα οποία υπάρχει δυνατότητα προκαταβολών από την Ε.Ε. που καλύπτουν μέχρι και το 100% του συνολικού κόστους. Σημαντικό είναι αυτά τα έργα αφενός να μην κατακερματιστούν, αφετέρου να υλοποιηθούν ενοποιώντας τα στάδια της προμελέτης, μελέτης και κατασκευής.
- Μείωση στα επόμενα δύο χρόνια του συνολικού μισθολογικού κόστους του Δημόσιου Τομέα με: α) Πάγωμα όλων των προσλήψεων, με εξαίρεση τους ελάχιστους υπαλλήλους με εξειδικευμένες γνώσεις και β) αυστηρή συγκράτηση των μισθών και κάθε είδους αμοιβών στο Δημόσιο τομέα.

Για την αύξηση των εσόδων:

Μέτρα Διαρθρωτικού Χαρακτήρα

- Ηλεκτρονική ενοποίηση σε μια βάση όλων των πληροφοριών στις οποίες έχουν πρόσβαση οι φορολογικές αρχές. Όταν υπάρχουν βάσιμες ενδείξεις φοροδιαφυγής, να επιτρέπεται η πρόσβαση των φορολογικών αρχών στην κίνηση των τραπεζικών λογαριασμών του ελεγχόμενου.
- Ενοποίηση των εισπρακτικών μηχανισμών φορολογικών εσόδων (TAXIS) και ασφαλιστικών εισφορών (προϋπόθεση η ενοποίηση των ηλεκτρονικών βάσεων).
- Κατάργηση της διαδικασίας ελέγχου όλων των φορολογικών υποθέσεων και θέσπιση συστήματος δειγματοληπτικών ελέγχων με κριτήρια επιλογής την ανάλυση κινδύνου για τις επιχειρήσεις και τα άτομα που εμφανίζουν

μεγαλύτερες πιθανότητες φοροδιαφυγής. Κάθε εφορία υποχρεούται να διενεργεί ένα συγκεκριμένο αριθμό ελέγχων κατ' έτος, ο οποίος θα της υποδεικνύεται κεντρικά, και να καταρτίζει τεκμηριωμένες εκθέσεις για κάθε έλεγχο που πραγματοποίησε, ενώ θα υπάρχει και δυνατότητα επανελέγχου όλων των περιπτώσεων.

- Κατάργηση των περισσότερων μορφών αυτοτελούς φορολόγησης εισοδημάτων, των εξαιρέσεων και των εξωλογιστικών προσδιορισμών εισοδήματος και υπαγωγή των εισοδημάτων στην ισχύουσα φορολογική κλίμακα, συμπεριλαμβανομένων των επιδομάτων που χορηγούνται από το κράτος. Έναρξη της φορολόγησης ελεύθερων επαγγελματιών και μικρών επιχειρήσεων με βάση βιβλία εσόδων-εξόδων και εξάλειψη της μεθόδου φορολόγησης με μοναδικούς συντελεστές.
- Υπαγωγή των υπηρεσιών δημοσίων εσόδων στην εποπτεία ενός Υφυπουργού με θητεία, ο οποίος θα έχει την ευθύνη για την εύρυθμη λειτουργία των υπηρεσιών και την οργάνωσή τους με σύγχρονες μεθόδους. Είναι αυτονόητο ότι η άσκηση της φορολογικής πολιτικής θα εξακολουθεί να καθορίζεται από την πολιτική ηγεσία του Υπουργείου Οικονομικών.
- Συνεχής ενημέρωση των φορολογουμένων για τις αλλαγές στη φορολογική νομοθεσία, με εκδόσεις που θα περιγράφουν τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματα τους, καθώς και πρακτικές οδηγίες για τους τρόπους εκπλήρωσης των υποχρεώσεων τους.
- Διεθνής συνεργασία με άλλες φορολογικές αρχές για την ανταλλαγή πληροφοριών και εμπειριών σε θέματα φορολογικής νομοθεσίας, πρακτικών και μεθόδων αντιμετώπισης των νέων μορφών φοροδιαφυγής που ανακύπτουν σε μια παγκοσμιοποιημένη αγορά. Υιοθέτηση των αρχών και μεθόδων του ΟΟΣΑ για την αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής που προκύπτει από τη χρήση:
  - (α) ενδο-ομιλικών τιμών (transfer pricing) και

(β) μεθόδων ελαχιστοποίησης των ιδίων κεφαλαίων (thin capitalisation) ορισμένων πολυεθνικών εταιρειών.

Μέτρα Άμεσης Απόδοσης

- Αύξηση της φορολογίας καυσίμων και τσιγάρων, έτσι ώστε να προσεγγιστούν με ταχύτερο ρυθμό τα κατώτατα όρια που θέτει η Ε.Ε. (η αύξηση της τελικής τιμής των καυσίμων κατά 10% αποδίδει στον Προϋπολογισμό περίπου 800 εκατ. ευρώ, ενώ η αύξηση της τιμής της πλέον προτιμώμενης μάρκας τσιγάρων αποδίδει στον Προϋπολογισμό περίπου 350 εκατ. ευρώ).
- Θέσπιση περιβαλλοντικού φόρου για τα αυτοκίνητα συμβατικής τεχνολογίας, με παράλληλη εισαγωγή κινήτρων για την απόσυρση τους: σε μελέτη του IOBE έχει εκτιμηθεί ότι η εισαγωγή περιβαλλοντικού φόρου στο ύψος του 50% των υφιστάμενων τελών κυκλοφορίας θα αποφέρει το 2009 πρόσθετα έσοδα περίπου 150 εκατ. ευρώ.
- Αναβολή της εξαγγελθείσας μείωσης των συντελεστών φόρου εισοδήματος Φυσικών και Νομικών προσώπων κατά 1% μέχρι το 2014.

2. Χρηματοπιστωτικό Σύστημα

Σύμφωνα με όλες τις ενδείξεις, το ελληνικό τραπεζικό σύστημα παραμένει κατά βάση υγιές. Όμως, παρά την περιορισμένη έκθεση των ελληνικών τραπεζών σε «τοξικά» στοιχεία ενεργητικού, η παρούσα δυσχερής οικονομική συγκυρία εγκυμονεί κινδύνους που οι τράπεζες είτε ήδη αντιμετωπίζουν ή ενδέχεται να αντιμετωπίσουν.

Εν γένει, οι ελληνικές τράπεζες είναι αντιμέτωπες με τα εξής προβλήματα:

- Μείωση του ρυθμού οικονομικής ανάπτυξης και αύξηση της ανεργίας στην Ελλάδα: η υψηλή ζήτηση που χαρακτήριζε την ελληνική οικονομία έχει μειωθεί, ενώ η αύξηση της ανεργίας έχει ως επακόλουθο ως ένα βαθμό την αύξηση των επισφαλών δανείων και αυτό με τη σειρά του αντικατοπτρίζεται στην επιδείνωση της ποιότητας των στοιχείων του ενεργητικού των τραπεζών.
- Μείωση του ρυθμού οικονομικής ανάπτυξης των Βαλκανικών χωρών και των χωρών της Ανατολικής Ευρώπης στις οποίες έχουν παρουσία.
  - Οι χώρες αυτές χαρακτηρίζονται από υψηλό έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών, και χωρίς τη δυνατότητα αυτόνομης και επαρκούς χρηματοδότησης του εξωτερικού ελλείμματος, θεωρείται πιθανή μια περαιτέρω προσαρμογή της συναλλαγματικής τους ισοτιμίας.
  - Το 50% περίπου των δανείων που έχουν χορηγήσει οι ελληνικές τράπεζες στις χώρες αυτές είναι σε ξένο νόμισμα, άρα μια ενδεχόμενη υποτίμηση των τοπικών νομισμάτων (π.χ. σε σχέση με το ευρώ ή το ελβετικό φράγκο) ενδεχομένως να αυξήσει τις επισφάλειές τους. Πάντως οι ανωτέρω αναφερόμενοι κίνδυνοι στις χώρες αυτές φαίνεται ότι έχουν υποχωρήσει σε σχέση με τους αρχικούς, ιδιαίτερα μετά την χρηματοδοτική στήριξη τους από το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ) και άλλους Οργανισμούς, αν και η πρόσφατη αποτυχία της δημοπρασίας ομολόγων του δημοσίου της Λετονίας έχει ανοίξει νέο «κύκλο» ενδεχόμενων

κινδύνων και έμμεσων επιπτώσεων στις χώρες που δραστηριοποιούνται οι ελληνικές τράπεζες.

- Το δυσχερέστερο οικονομικό περιβάλλον τόσο στην Ελλάδα, όσο και στις χώρες της Ν.Α. Ευρώπης, προβλέπεται να προκαλέσει:
  - Χαμηλότερα περιθώρια κέρδους, καθώς το τραπεζικό σύστημα φαίνεται να επιστρέφει σε πιο σταθερά, χαμηλότερου κινδύνου (ρίσκου) επίπεδα έκθεσης.
  - Υψηλότερα επίπεδα επισφαλειών που αντικατοπτρίζουν τη φθίνουσα ποιότητα του ενεργητικού, τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό.
  - Μικρότερη μόχλευση, αφού τώρα απαιτούνται υψηλότερα ίδια κεφάλαια έναντι της χορήγησης πιστώσεων υψηλού κινδύνου.
- Οι ελληνικές τράπεζες ωφελήθηκαν από την κυβερνητική δέσμη ενίσχυσης των 28 δισ. ευρώ (Ν. 3723/2008) αλλά και από την άντληση ρευστότητας από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ). Η ρευστότητα όμως αυτή δεν είναι μόνιμη, και θα αποσυρθεί όταν η ΕΚΤ αποφασίσει ότι ο πληθωρισμός αρχίζει να γίνεται απειλητικός. Αν τα πρώτα σημάδια βελτίωσης της εμπιστοσύνης που έχουν ήδη φανεί δεν οδηγήσουν σύντομα σε υψηλότερους ρυθμούς οικονομικής ανάπτυξης, τα ίδια κεφάλαια των ελληνικών τραπεζικών ομίλων κινδυνεύουν να απομειωθούν περαιτέρω¹. Στην περίπτωση αυτή θα χρειαστούν πρόσθετα κεφάλαια, πέραν των 5 δισ. ευρώ που προβλέπει ο Ν. 3723/2008. Το πρώτο τρίμηνο του 2009, η ανάκαμψη των κεφαλαιαγορών και η άντληση ρευστότητας από την ΕΚΤ, σε συνδυασμό με την ευνοϊκή για τις τράπεζες «καμπύλη επιτοκίων», τις βοήθησε να βελτιώσουν τα αποτελέσματά τους. Η συνεχιζόμενη όμως στασιμότητα της οικονομίας και η άνοδος της ανεργίας αναμένεται να αυξήσουν τις επισφάλειες των δανείων που έχουν χορηγήσει, ενώ μια ενδεχόμενη μεταστροφή της νομισματικής

¹ Τα ίδια κεφάλαια των μετόχων των τραπεζών (καθαρή περιουσία μετόχων) μειώθηκαν από 7% σε 5% του ενεργητικού τους μεταξύ του 2007 και του 2008 και σε 4,5% το πρώτο τρίμηνο του 2009. Η απομείωση είναι ακόμα μεγαλύτερη αν όλα τα περιουσιακά τους στοιχεία αποτιμηθούν σε τρέχουσες τιμές και όχι σε τιμές κτήσης. Παρά τη μείωση, τα ποσοστά αυτά παραμένουν υψηλότερα από το μέσο όρο των ευρωπαϊκών τραπεζών.

πολιτικής της ΕΚΤ σε πιο συντηρητικό επίπεδο, αναμένεται να επηρεάσει αρνητικά τη ρευστότητα και τα αποτελέσματά τους.

- Το γενικό συμπέρασμα από την κρίση είναι, πρώτον, ότι οι τράπεζες πρέπει να λειτουργούν με περισσότερα ίδια κεφάλαια, σε περιβάλλον υψηλής διαφάνειας, να εποπτεύονται αυστηρότερα και να αναλαμβάνουν μικρότερους κινδύνους και, δεύτερον, ότι οι κεντρικές τράπεζες πρέπει να επενδύσουν πρόσθετους ανθρώπινους πόρους στην εποπτεία των τραπεζών, να υιοθετήσουν δείκτες συμπληρωματικούς με αυτούς της Βασιλείας (Basle) όπως ο απλός λόγος (χωρίς σταθμίσεις κινδύνου) των ιδίων κεφαλαίων των μετόχων των τραπεζών προς το συνολικό ενεργητικό τους, καθώς και μηχανισμούς ελέγχου της προκυκλικότητας του δανεισμού των τραπεζών (κατά το πρότυπο της Κεντρικής Τράπεζας της Ισπανίας).

Στο παραπάνω πλαίσιο το IOBE προτείνει:

- Να προωθηθεί η ανεξαρτησία της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς με μετατροπή της σε Ανεξάρτητη Αρχή και να ενισχυθεί η συνεργασία της με την Τράπεζα της Ελλάδος.
- Να ενισχυθούν με ανθρώπινο δυναμικό, αλλά και νομοθετικά, οι εποπτικές και ρυθμιστικές αρμοδιότητες της Τραπεζής της Ελλάδος, ιδιαίτερα σε θέματα διενέργειας προβλέψεων και ενίσχυσης των κεφαλαίων των τραπεζικών ιδρυμάτων, ενίσχυσης της εποπτείας τους στις χώρες της ευρύτερης περιοχής καθώς και με την ανάληψη της εποπτείας των ασφαλιστικών εταιρειών. Ο στόχος είναι η εξάλειψη της προκυκλικότητας των κανόνων κεφαλαιακής επάρκειας, η σταδιακή αύξηση των ιδίων κεφαλαίων των τραπεζών και η μείωση των συστημικών κινδύνων.
- Να αυστηροποιηθούν οι διατάξεις που αφορούν ζητήματα διαφάνειας εισηγμένων εταιρειών (π.χ τα αποτελέσματα χρήσεως πρέπει να είναι συνεπή με τη μεταβολή της καθαρής θέσης).

- Να ζητηθεί από τις ιδιωτικές τράπεζες, στο πλαίσιο των κανόνων της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης, να επιφέρουν μόνιμες αλλαγές στο σύστημα κινήτρων και αμοιβών των στελεχών (π.χ προϋποθέσεις λήψης έκτακτων αμοιβών, χρόνος εξάσκησης των stock options) αλλά και στην οργάνωση και λειτουργία τους (π.χ με αναβάθμιση των διαδικασιών ανάλυσης κινδύνων) με στόχο την ανάληψη μικρότερων κινδύνων.

3. Διαρθρωτικές Μεταρρυθμίσεις για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας

Παράλληλα με τη δημοσιονομική προσαρμογή, είναι απαραίτητα τα μέτρα που θα στηρίξουν την προσφορά, δημιουργώντας ευνοϊκότερες συνθήκες, πρώτον, για τη λειτουργία των επιχειρήσεων και την αντιμετώπιση των συνεπειών της κρίσης και δεύτερον, για την πραγματοποίηση επενδύσεων και την ενίσχυση των εξαγωγών. **Σήμερα, περισσότερο από ποτέ είναι η στιγμή να προχωρήσουν οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις που τόσα χρόνια καθυστερούν.**

Στο πλαίσιο αυτό το IOBE προτείνει:

- Δημιουργία Επιτελικού και Συντονιστικού Κέντρου Μεταρρυθμίσεων που θα αναφέρεται απευθείας στον Πρωθυπουργό και θα παρακολουθεί την υλοποίησή τους. Το ρόλο αυτό μπορεί να αναλάβει το Οικονομικό Γραφείο του Πρωθυπουργού.
- Άνοιγμα των κλειστών επαγγελμάτων, κατάργηση των εμποδίων στη λειτουργία του ανταγωνισμού στις αγορές αγαθών και υπηρεσιών (ενδεικτικά: κατώτατες τιμές, συνιστώμενες τιμές, περιορισμένο ωράριο λειτουργίας πρατηρίων υγρών καυσίμων, νομοθεσία για την υποχρεωτική τήρηση αποθεμάτων υγρών καυσίμων, περιορισμοί στον ελλιμενισμό κρουαζιερόπλοιων, περιορισμοί στην παρασκευή και διάθεση άρτου κ.λπ.), μείωση του αριθμού των προϋποθέσεων εισόδου και εξόδου επιχειρήσεων σε, και από, κλάδους οικονομικής δραστηριότητας, χρήση των ποικίλων αδειών που εκδίδει ο δημόσιος τομέας με κριτήριο και τη μεγιστοποίηση του ανταγωνισμού.
- Διευκόλυνση των επενδύσεων μέσω των Χρήσεων Γης και του Κτηματολογίου.

- Κωδικοποίηση του πλαισίου κάθε φορά που ασκεί ρυθμιστική λειτουργία (Υπουργεία, Υπηρεσίες, Ρυθμιστικές Αρχές), έτσι ώστε να αποφεύγονται οι πολλαπλές ρυθμίσεις για το ίδιο θέμα από διαφορετικούς φορείς, γεγονός που σήμερα συμβαίνει, επιβαρύνοντας σημαντικά τις επιχειρήσεις (σε χρόνο και χρήμα) με το κόστος συμμόρφωσης στις διοικητικές πράξεις (7% του ΑΕΠ).
- Χρήση των Κέντρων Εξυπηρέτησης Πολιτών (ΚΕΠ) και για την εξυπηρέτηση επιχειρήσεων.
- Μετατροπή του Οργανισμού «Invest in Greece» (πρώην ΕΛΚΕ) σε ουσιαστικό κέντρο «μιας στάσης», με αρμοδιότητες εξασφάλισης όλων των αδειών για την πραγματοποίηση ξένων επενδύσεων.
- Απόσυρση του Κράτους από τους τομείς προϊόντων και υπηρεσιών που ήδη παράγονται ανταγωνιστικά από τον ιδιωτικό τομέα (τράπεζες, τηλεπικοινωνίες, βιομηχανία, τουρισμός). Συνέχιση των αποκρατικοποιήσεων, με κυρίαρχο στόχο τη βελτίωση της παραγωγικότητας και της ανταγωνιστικότητας και όχι μόνο τα ταμειακά οφέλη. Η τρέχουσα κρίση δεν πρέπει να οδηγήσει σε παρωχημένες μορφές κρατισμού, αλλά σε αποτελεσματικότερη εποπτεία.
- Αποζημίωση των δημοσίων επιχειρήσεων από τον προϋπολογισμό όταν τους επιβάλλονται κοινωνικοί στόχοι. Γενικά όμως, η άσκηση της κοινωνικής πολιτικής πρέπει να γίνεται μέσω του κοινωνικού κράτους και όχι μέσω του παραγωγικού συστήματος (π.χ των τιμολογίων των ΔΕΚΟ).
- Σταδιακή εξομοίωση της εργατικής νομοθεσίας των ΔΕΚΟ με αυτήν που ισχύει στον ιδιωτικό τομέα.
- Πρώθηση διαδικασιών εξυγίανσης των ΔΕΚΟ που παρουσιάζουν μεγάλα ελλείμματα (μεταφορές).

- Συστηματικός έλεγχος όλων των νόμων για τον περιορισμό της πολυνομίας και άμεση κατάργηση όσων έχουν περιπέσει σε αχρησία. Αξιολόγηση των υπολοίπων με βάση τις αποδεδειγμένες επιπτώσεις τους στην οικονομική δραστηριότητα. Για να είναι αποτελεσματική η εκκαθάριση του θεσμικού πλαισίου απαιτείται συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα και στόχοι. Ανάλογη προσπάθεια που ανελήφθη στην Ολλανδία πριν λίγα χρόνια είχε ως στόχο τη μείωση του αριθμού των νόμων κατά 30% και το πέτυχε, σε διάστημα 2 ετών.
- Αξιολόγηση όλων των νέων νόμων και ρυθμίσεων με κριτήριο τις επιπτώσεις τους στην ανταγωνιστικότητα. Συγκεκριμένα, αναφερόμαστε εδώ στις διαδικασίες που ονομάζονται διεθνώς impact assessment και εφαρμόζονται σε μια σειρά χώρες. Η διαδικασία της αξιολόγησης των επιπτώσεων δεν περιορίζεται σ' αυτά που ήδη διενεργούνται από το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους, το οποίο εξετάζει μια μόνο διάσταση και όχι τις επιπτώσεις σε άλλες περιοχές που επηρεάζουν την ανταγωνιστικότητα. Ο έλεγχος των επιπτώσεων σκοπό έχει να αποτιμήσει τα κόστη και τα οφέλη που θα δημιουργηθούν για το σύνολο της οικονομίας από μια συγκεκριμένη ρύθμιση.
- Απλοποίηση των νόμων, ώστε να μην απαιτούνται ερμηνευτικές εγκύκλιοι, τουλάχιστον στον εκτεταμένο βαθμό που συμβαίνει σήμερα. Οι ερμηνευτικές εγκύκλιοι όχι μόνο δημιουργούν σύγχυση, αλλά συχνά ανατρέπουν και το πνεύμα του νόμου τον οποίο έχει ψηφίσει η Βουλή. Η απλοποίηση των εφαρμοζόμενων διατάξεων, των περιορισμών και εξαιρέσεων εφαρμογής τους, αλλά και η σαφής περιγραφή του στόχου του νόμου θα διευκολύνει όχι μόνο στην κατανόησή του από όλους όσους αυτός αφορά, αλλά θα βοηθήσει και στη σωστή και απρόσκοπτη εφαρμογή του.
- Αλλαγή του τρόπου με τον οποίο προτείνονται και υιοθετούνται τροπολογίες σε Ν/Σ. Η σημερινή πρακτική με την οποία τροπολογίες της τελευταίας στιγμής εντάσσονται σε νομοσχέδιο, πολλές φορές αλλάζει τη στόχευση και

την αποτελεσματικότητα του νόμου. Οι τροπολογίες να μελετώνται εκ των προτέρων και να υπόκεινται στα ίδια κριτήρια που καθορίζουν την αποτελεσματικότητα των νόμων.

- Καθιέρωση συμμετοχικών διαδικασιών κατά τη σύνταξη των σημαντικότερων νόμων με τη θέσπιση ηλεκτρονικής διαβούλευσης ή/και άλλα μέσα (π.χ. έκδοση Πράσινης Βίβλου που προηγείται του νομοθετικού έργου και τίθεται σε δημόσιο διάλογο).
- Αποκοπή του «ομφάλιου λώρου» μεταξύ των πολιτικών κομμάτων και της δημόσιας διοίκησης με τη θεσμοθέτηση ορισμένων θέσεων υφυπουργών με τουλάχιστον 5ετή θητεία (βρετανικό πρότυπο).
- Βελτίωση της ποιότητας της δημόσιας διοίκησης με προσέλκυση διευθυντικών στελεχών από την ιδιωτική αγορά με «κλειστές» πενταετείς συμβάσεις, ιδιαίτερα σε τομείς αιχμής όπως η Έρευνα και Ανάπτυξη, η Υγεία, οι νέες τεχνολογίες κλπ.
- Υιοθέτηση από το Δημόσιο, τους Δημόσιους Οργανισμούς, τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης και τις Δημόσιες Επιχειρήσεις, κανόνων διαφάνειας, με υποχρεωτική δημοσίευση των αποτελεσμάτων και ισολογισμών τους όπως γίνεται από τις ιδιωτικές εταιρείες, μετά από έλεγχο από ορκωτούς ελεγκτές. Η εκπλήρωση της υποχρέωσης αυτής να συνδέεται με τη χρηματοδότηση των φορέων αυτών από τον Κρατικό Προϋπολογισμό. Ειδικά για το Δημόσιο, προτείνεται η υιοθέτηση των αντίστοιχων αρχών του ΟΟΣΑ (το IOBE με ειδική έκθεση του το 2007 έχει προτείνει σημαντικές αλλαγές στη σύνταξη και εκτέλεση του Προϋπολογισμού).
- Μετατροπή της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας της Ελλάδος σε Νομικό Πρόσωπο, αντί Γενικής Γραμματείας του Υπουργείου Οικονομίας που είναι σήμερα.

- Όλες οι αποφάσεις Υπουργών, και σταδιακά των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, και λοιπών οργανισμών και φορέων να δημοσιεύονται στο διαδίκτυο. Η Βουλή να ενημερώνεται σε μηνιαία βάση για όλες τις αλλαγές που γίνονται στο Προϋπολογισμό που έχει ψηφίσει.